

Alkemistinen katekismus 2/2

Sauli Siekkinen

7. hopea

Hopea (lat. argentum) on siirtymäalkuaineisiin kuuluva jalometalli, joka on jaksollisen järjestelmän 47. alkuaine. Puhdas hopea on valkoista, kauniisti kiiltävää, kultaa kovempaa, mutta kuparia pehmeämpää. Hopealla on metalleista paras sähkön- ja lämmönjohtokyky. Kullan tavoin myös hopea on ollut tunnettu jo inhimillisen kulttuurikehityksen varhaiskautena. Sen tarkkaa löytöajankohtaa ei tunneta, mutta arkeologisten löytöjen perusteella voidaan kuitenkin olettaa hopean löydetyn noin 5 000 vuotta sitten, siis pari tuhatta vuotta kullan jälkeen. Tähän on syynä se, että hopeaa on harvemmin vapaana luonnossa kuin kultaa. Hopeayhdisteet estävät myrkyllisyytensä vuoksi joidenkin bakteerien, virusten, levien ja sienten kasvua olematta kuitenkaan myrkyllisiä ihmiselle kuten elohopea tai lyijy. Jo Hippokrates kirjoitti hopean parantavista vaikutuksista. Ennen antibioottien keksimistä hopeayhdisteitä kuten hopeanitraattia käytettiin laajalti tulehdusten estämiseen. Nykyisissäkin haavanhoitotuotteissa käytetään hopeaa estämään bakteerien kasvua.

Hopean latinankielinen nimi ”argentum” ja kreikankielinen ”argyros” tulevat indoeurooppalaisesta kantasanasta ”arg”, joka tarkoittaa valkoista tai loistavaa. Muinaiset kansat yhdistivät hopean ominaisuuden maan kiertolaiseen kuuhun. Kuun $\mathbb{D}$ kiertoaika maan ympäri on noin 27 vuorokautta, 7 tuntia ja 43 minuuttia. Kuusta on aina sama puoli kääntyneenä maata kohti. Tämän vuoksi kuu tulee pyörähtäneeksi oman akselinsa ympäri ja siten myös aurinkoon nähden kerran kuukaudessa. Tämän vuoksi kuun oma vuorokausi (auringonnoususta seuraavaan auringonnousuun kuusta katsottuna) on kuukauden pituinen. Johtuen naisten kuukautiskierrosta, jo varhaiset sivilisaatiot yhdistivät kuun naisellisuuteen ja äitiyteen kun taas aurinkoa on pidetty maskuliinisena. Monet suuret jumalattaret kuten Mesopotamian Astarte, kreikkalaisten Artemis ja roomalaisten Diana olivat kuun jumalattaria. Artemiksen temppeli, yksi antiikin maailman seitsemästä ihmeestä, sijaitsi Efesoksessa. Efesos liittyy läheisesti myös kristinuskon alkuvaiheisiin. Apostoli Paavali asui siellä yli kaksi vuotta ja myöhemmin muisti vielä Efeson seurakuntaa kirjeellään ollessaan vangittuna Roomassa. Efesoksessa sijaitsee myös Neitsyt Marian viimeisenä asuinpaikkana pidetty pyhiinvaelluskohde. Marian Kirkko lähellä Efesoksen satamaa majoitti

Candelaria-neitsyt, Puerto Rico

kolmannen ekumeenisen kirkolliskokouksen vuonna 431. Juuri tuossa kokouksessa päätettiin eräästä kristillisten kirkkojen tärkeästä dogmista, nimittäin että Neitsyt Maria tunnustettiin Jumalan äidiksi eli Jumalansynnyttäjäksi. Näin uusi nouseva uskonto ikäänkuin hyväksyi hänet samaan asemaan kuin pakanalliset äitijumalattaret ja hänen palvontansa korvasi näiden kultit. Vanhat kuun jumalattaret elävät kuitenkin Neitsyt Mariassa, sillä sekä lännen katoliset että idän ortodoksit yhdistivät taiteessa hänet kuuhun. Roomalaiskatolinen Teneriffan Candelaria Neitsyt eli Musta Madonna kuvataan seisomassa kuun sirpin päällä ja vastaavia esityksiä tunnetaan myös ikonitaiteessa.

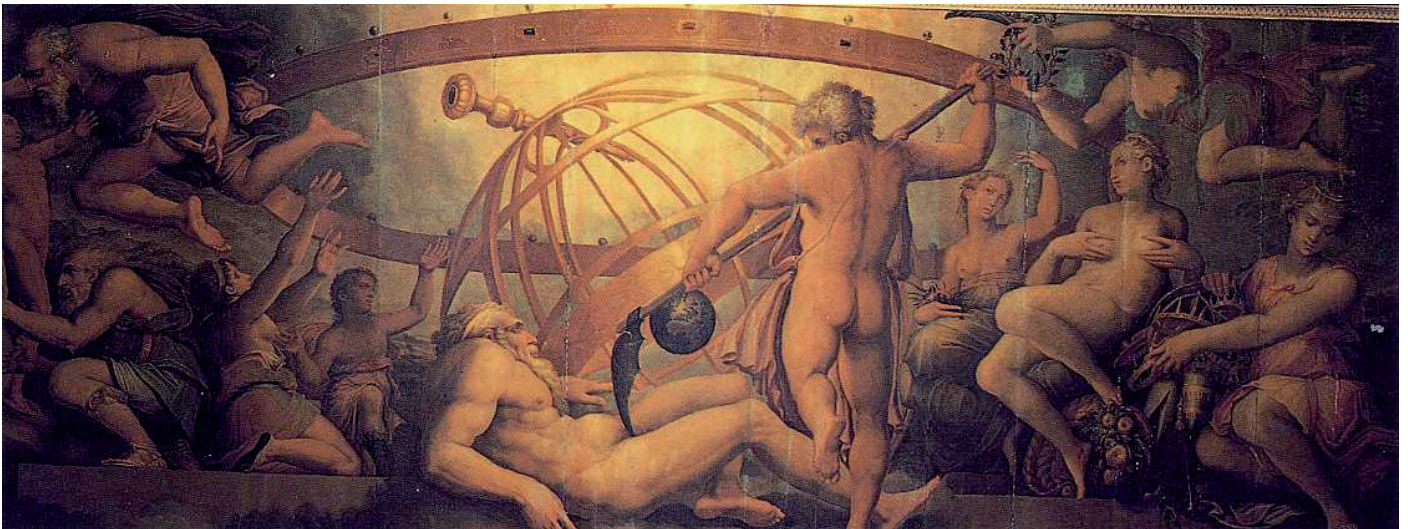
Kuu symboloi ihmisen alempaa kuuluontoa, joka kuitenkin synnyttää kohdustaan uuden auringon ruumiillistuman, Horuksen tai Kristuksen. Alkemia muistuttaa kuitenkin tuon alemman luonnon kaksinaisesta puolesta kutsumalla häntä neitsyeen ohella myös portoksi.

8. lyijy

Lyijy (lat. plumbum) on hiiliryhmään kuuluva metallimainen, jaksollisen järjestelmän 82. alkuaine. Suuren tiheytensä vuoksi lyijystä tehdään tuliaseiden luoteja ja hauleja, ja sitä käytetään säteilysuojaukseen. Lyijy-yhdisteet ovat myrkyllisiä, ja siksi niitä on käytetty muun muassa veneiden pohjamaaleissa, koska myrkyllisyytensä ansiosta lyijy estää tehokkaasti eliöiden kuten levän kasvua. Lyijyä on aikaisemmin käytetty myös väripigmenttinä valkoisissa maaleissa ja kauneudenhoidossa vaalean ihon aikaansaamiseksi muun muassa antiikin Kreikassa ja Roomassa. Kesti vuosisatoja, ennen kuin lääkärit saivat viimein todistettua lyijyn myrkyllisyyden ja voiteen käyttö lakkasi. Vielä 1700-luvullakin lyijyä käytettiin kauneudenhoidossa.

Lyijy on karkein alkemian seitsemästä metallista. Sen planeettahallitsija on Saturnus, muinaisten astrologien tuntema uloin planeetta. Kreikkalaisilla Saturnus vastaa Kronosta, aikaa, joka söi omat lapsensa. Kronos oli Uranoksen,

taivaan jumalan ja Gaian, äiti maan poika. Uranos ei päästänyt jälkeläisiään ulos maan povesta eli Gaian kohdusta, mistä suuttuneena Gaia kutsui poikiaan tappamaan isänsä Uranoksen. Ainoastaan Kronos suostui tehtävään, ja Gaia antoi pojalleen valmistamansa viikatteen. Kun Uranos saapui tapaamaan Gaiaa, Kronos hyökkäsi väijyksistä sirpin kanssa ja leikkasi irti Uranoksen sukupuolielimet. Kronos nai sisarensa Rhean ja sulki veljensä kyklootit, jättiläiset ja satakätiset hekatonkheirekset maan sisään ja alkoi hallita maata. Hänen hallintokauttaan kutsuttiin kultaiseksi ajaksi. Silloin ei tarvittu lakeja, koska kaikki toimivat aina oikeudenmukaisesti. Kronos ja Rhea saivat kuusi lasta: Hestian, Demeterin, Heran, Haadeksen, Poseidonin ja Zeuksen. Mytologian mukaan Kronos söi omat lapsensa sitä mukaan kuin nämä syntyivät, sillä hän oli kuullut ennustuksen, että hänen lapsensa syrjäyttäisivät hänet samoin kuin hän oli syrjäyttänyt isänsä. Viimeinen lapsista, Zeus tai roomalaisilla Jupiter pelastui kun Rhea pani kapaloihin kiven lapsen sijaan. Saturnus söi kiven, joka rosencreuzilaisen Michael Maierin mukaan on juuri alkemistien viisasten kivi. Zeus kasvoi Kreetalla ja aikuistuttuaan hän syötti isälleen Gaialta saamaansa myrkkyä, jotta tämä oksentaisi nielemänsä lapset ulos. Lopulta Kronoksen lapset ja Zeuksen vapauttamat veljet kukistivat Kronoksen.

Giorgio Vasari ja Gherardi Christofano: "Kronos kastroi Ouranoksen", 1500-luku, Palazzo Vecchio, Firenze

Roomalaiset kunnioittavat Saturnusta sadonkorjuun jumalana, sillä hänen hallintoaikanaan ihmiset oppivat maanviljelyn. Kulusta aikaa muisteltiin Roomassa talvipäivän seisauksen aikaan vietettävässä Saturnalia-juhlassa, jolloin orjat saivat tilapäisen vapauden, vihollisuuden unohdettiin ja rangaistuksien toimeenpanoa lykättiin.

Astronomit ovat tunteneet planeetta Saturnuksen jo 6000 vuoden ajan. Aina Ranskan vallankumoukseen saakka sitä pidettiin uloimpana planeettana ja siten sen hidas kierto symboloi pitkiä ajanjaksoja. Saturnus kiertää eläinradan ympäri 29 vuodessa, ja ajankohta, jolloin Saturnus kohtaa syntymäkartan paikkansa,

merkitsee yleensä suurta muutosta. Astrologiassa Saturnus symboloi voittamattomia esteitä, rajoituksia ja materian vastusta. Sen merkki ♄ koostuu vastaanottavuutta kuvaasta puolikuusta eli persoonallisuudesta, joka kuitenkin joutuu antautumaan materian, aineen vastukselle, ristille. Astrologiassa Saturnus tunnetaan myös suurena epäonnen tuojana, kun taas Mars on vähäisempi epäonnen tuoja. Saturnus tuo surua, koska se murskaa epärealistiset unelmat ja palauttaa ihmisen maan pinnalle. Yleensä haaveet, unelmat ja mielikuvitusystävät ovat tarpeen kehityksen alussa suojaamaan herkkää sisäistä persoonaa ulkoisilta kolhuilta. Jossain vaiheessa nuo haavet muodostuvat kuitenkin esteeksi itseilmaisulle ja suhteiden luomiseen ulkoisessa maailmasta. Tällöin tuo suojakuori tulee rikkoo, ja syntymäkartassa Saturnus kuvaa sitä tapaa, miten tuo tulee tapahtumaan. Normaaliin aikuistumiseen kuuluu lapsuuden unelmien rikkoutuminen ja ulkoisen maailman todellisuuden hyväksyminen.

Alkemian mukaan viisasten kiven syntyprosessi alkaa Saturnuksesta tai lyijystä. 1600-luvun alkemista Johann Isaac Hollandus sanoo teoksessaan *Of Natural and Supernatural Things*: ”Lapseni, tiedä että se kivi, jota kutsutaan viisasten kiveksi, tulee Saturnuksesta. ...kätke tämä sydämeesi ja ymmärrä, että tämä Saturnus on se kivi, jonka nimeä viisaat eivät lausu ja joka on kätkeyty näihin päiviin saakka; sillä jos se tunnettaisiin, monet työskentelisivät sen kanssa ja menetelmä olisi yleinen, koska tämä työ on lyhyt ja rasitteeton, se on vähäinen ja alhainen työ.” Viitatessaan viisasten kiveen alkemistit käyttävät anagrammia ”VITRIOL” – Visita Interiora Terrae Rectificandoque Invenies Occltum Lapidem – tunkeudu maan ytimeen ja oikaisemalla se löydät viisasten kiven. Saturnuksen vatsassa tai maan ytimessä oleva kivi ei ole mikään muu kuin käärmetuli, joka itämaisen hermetismin mukaan lepää alimmassa Chakrassa eli voimakeskuksesta, Muladharassa. ”Mula” tarkoittaa ”juurta” ja ”adhara”

Muladhara-chakra

”perustaa”. Tämä perusta vastaa Raamatussa useassa kohdassa mainittua kulmakiveä: ”Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä lasken Siioniin peruskiven, koetellun kiven, kalliin kulmakiven, lujasti perustetun; joka uskoo, se ei pakene”, (Jesaja 28:16, 1. Pietarin Kirje 2:6) ja ”Jeesus sanoi heille: ”Ettekö ole koskaan lukeneet kirjoituksista: ’Se kivi, jonka rakentajat hylkäsivät, on tullut kulmakiveksi; Herralta tämä on tullut ja on ihmeellinen meidän silmissämme’?”

(Matteus 21:42). Vapaamuurariudessa tämä rakentamissymboliikka on keskeistä. Kardinaali Nicholas Cusanus kertoo teoksessaan *Opera*, miten mestari laskeutuu taivaallisesta Jerusalemistä kivikkoiseen autiomaahan työstämään kiviä temppeliä varten ja että sielu Jumalan pojan morsiamena kokee saman muutok-

sen kuin kivet, joita työstetään. Maaelementin symboli itämaisessa hermetismissä on neliö. Näin kulmakivi ja temppelin perusta on työstetty nelikulmainen kivi, joka kuvaa Muladhara-chakraa. Sen keskustassa eli aineen tai maan keskustassa lepää käärmetuli. Antiikin aikana vihkimysseremonia tapahtui usein temppelin salaisessa, maanalaisessa kryptassa. Muladhara-chakra on kuitenkin todellinen temppeli, ja käärmetulen herättäminen osa vihkimystä.

9. antimoni

Antimoni on jaksollisen järjestelmän 51. alkuaine ja kuuluu ns. typpiryhmään. Muita tämän ryhmän alkuaineita ovat typpi, fosfori, arseni ja vismutti. Antimoni esiintyy sekä metallisena että epämetallina. Metallinen muoto on hopeanhohdoinen, kova ja hauras, epämetallisia taas keltainen ja musta antimony.

Antimoni-sanana alkuperästä on kaksi versiota. Ensimmäisen mukaan se tulee latinan anti-monachos tai ranskan antimoine-sanasta, jotka tarkoittavat munkin tappajaa. Tämä viittaa allegoriseen kertomukseen alkemisti Basileus Valentinuksesta, jonka sanotaan tappaneen luostarinsa munkit sillä. Toinen vaihtoehto on kreikan sana antimonos, joka tarkoittaa ”ei yhtenä”. Tämä viittaa aineeseen, jota ei esiinny puhtaana metallina vaan tavataan ainoastaan yhdisteinä.

Alkemistit tunsivat antimonin paitsi kullan puhdistajana mutta myös tärkeänä lääkeaineena. Paracelsus, yksi länsimaisen lääketieteen suurista esikuvista, kirjoittaa: ”Kaikista mineraaleista antimonilla on ylevin ja voimakkain arcanum [parantava voima]. Se puhdistaa itsensä ja samalla kaiken, mikä on epäpuhtasta. Lisäksi, vaikka kehossa ei olisi mitään tervettä, se muuttaa epäpuhtaan kehon puhtaaksi, mikä on todistettu leprapotilailla.” (*Sämtliche Werke*, vol. III, Aschner-edition, p. 151). Rudolf Steinerin mukaan antimonin parantava voima johtuu sen kaksinaisesta luonteesta; samaan aikaan se on metallic ja epämetalli. Hän vertaa antimonia ihmiseen, jossa yhdistyy sekä jumalallinen että eläimellinen. Steinerin mukaan ihminen itsessään on antimoni.

Alkemiassa antimonin tunnus on valtakunnanomana $\text{⌘}^\dagger$, joka on samalla myös maapallon symboli. Tämä rinnastus viittaa antimoniin maadoittavana tekijänä. Antimoni maadoittaa muiden metallien voiman ja samalla ihmisen. Lääkkeenä se yhdistää ruumiin, sielun ja hengen takaisin maan rytmiseen kiertoon. Valtakunnanomana koostuu rististä pallon päällä. Se kuvaa näin neljän elementin voimaa yhdistyneenä maan sykliseen kiertoon eli vuoden- ja vuorokaudenaikeiden vaihtelua, joita kumpiakin on neljä ja joissa neljä elementtiä ilmentyvät. Homeopatiassa antimonia käytetään elementeistä kuten kylmästä vedestä, vuo-

denaikojen vaihtelusta, auringon paisteesta tai tulen paahteesta johtuvien sairaustilojen hoitoon.

Alkemiassa antimonia kutsutaan myös “viisasten magneetiksi” ja “metallien sudeksi”, koska se kerää itseensä ja nielee epäpuhtaudet kullasta. Basileus Valentinus sanoo teoksessaan *Kaksitoista Avainta*: “Hanki harmaa susi, saturnuksen lapsi... heitä sille kuninkaan ruumis. Ja kun se on niellyt hänet, sytytä suuri valkea ja heitä susi siihen niin että se leimahtaa liekkeihin, ja näin kuningas vapautuu uudelleen.”

10. rauta

Rauta (lat. Ferrum) on siirtymämetallien ryhmään kuuluva jaksollisen järjestelmän 26. alkuaine. Suomen kielen sana rauta tulee muinairuotsin sanasta “raud”, nykyruotsiksi “röd”, joka on tarkoittanut alun perin järvimalmin punaista väriä. Rauta on painavin tähdissä fuusioreaktion kautta syntyvä alkuaine, ja samalla sen uskotaan olevan 10:nneksi yleisin alkuaine maailmankaikkeudessa. Maapallon massasta noin 35% on rautaa, ja maan sulan ytimen uskotaan koostuvan lähes puhtaasta kristallisesta raudasta, jonka liike synnyttää maan magneettikentän. Rauta esiintyy luonnossa vapaana meteoriittirautana ja mineraaleina kuten magnetiittina ja hematitiittina. Ihmiselle rauta on tärkeä hivenaine. Se toimii hemoglobiinissa hapen sitojana ja kuljettaa happea kudoksiin. Aikuisen ihmisen kehossa rautaa on yhteensä 4-5g.

Ensimmäiset todisteet raudan käytöstä ovat Sumerista ja Egyptistä n. 4000 eaa. Silloin raudasta tehtiin pääasiassa keihäänkärkiä ja muita suhteellisen pieniä esineitä, koska rautaa kerättiin meteoriittien jäännöksistä. *Raamatussa* rauta mainitaan useassa kohdassa. Tuubal-Kain manitaan ensimmäisenä seppänä ja raudantakojana (1. Moos. 4:22). David hankki paljon rautaa Jerusalemin temppelin varten (1. Aik. 22:3 ja 29:7). Raudalla on myös monia vertauskuvauksellisia merkityksiä: rautainen ies (5. Moos. 28:48) tarkoittaa pakkotyötä, rautainen valtikka (Ps. 2:9) lujaa hallitusta, rautapatsas (Jer. 1:18) voittamatonta, selkäranka kuin rautaa (Job 40:18) vahvuutta, raudan sijasta hopeaa (Jes. 60:17) vaurautta.

Raudan astrologinen hallitsija on Mars, joka hallitsee myös fyysistä voimaa ja seksuaalisuutta. Mars hallitsee miessukupuolta ja liittyy siksi moniin miehisiin piirteisiin kuten lihasvoimaan, itseluottamukseen ja riskinottoon. Marsiin liitettyjä negatiivisia piirteitä ovat kärsimättömyys ja keskittymiskyvyttömyys. Marsiin liitetään myös sodankäynti, terävät metalliesineet ja leikkaukset. Mars kiertää eläinradan kahdessa vuodessa.

Alkemian seitsemästä metallista raudalla on kaikkein vahvin sidos maahan. Rauta on ainoa magneettinen metalli, joka esimerkiksi kompassseissa suuntautuu maan magneettikentän mukaan. Rautaa on myös eniten maankuoressa, kun taas kuutta muuta (lyijy, tina, kulta, kupari, hopea ja elohopea) on yhteensä vain 0.01 prosenttia. Marsin väri on punainen. Rauta värjää yleensä mineraalit punaisiksi: punamulta sisältää rautaa ja juuri raudan vuoksi Marsin pinta näyttää punaiselta. Myös ihmisen veri on punaista sen sisältämän raudan vuoksi. Seitsemästä metallista rauta on ainoa, joka polttaa. Ilmakehän läpi kirkkaina tulipalloina syöksyvät meteorit koostuvat raudasta. Roger Bacon määrittelee raudan teoksessaan *Alkemian Peili*: ”...karkea, polttava ...muistuttaa rikkiä. Etsii yhdistymistä, puhtautta ja massaa. Sisältää liikaa kiinteää epäpuhdasta rikkiä ja polttavaa karkeutta.”

Rauta symboloi viettiluontoa ja primitiivistä ihmistä. Raudan syntyruno lauletaan *Kalevalassa* sen jälkeen, kun Väinämöinen on vierailut ensimmäistä kertaa Pohjolassa kosimassa Pohjan Neitoa ja epäonnistunut tältä saamassaan kolmannessa ansiotyössä. Venettä veistäessään Väinämöinen saa kirveestä vertavuotavan haavan polveensa. Valtoimenaan juokseva veri symboloi vallatonta astraalista tajuntaa, joka juoksee kohteesta kohteeseen ulkoisessa maailmassa.

”Kävipä kivehen kirves, kasa kalkkoi kalliohon;
kirves kilpistyi kivistä, terä liuskahti liha’an,
polvehen pojan pätöisen, varpahasen Väinämöisen.
Sen Lempo lihoille liitti, Hiisi suonille sovitti:
veri pääsi vuotamahan, hurme huppelehtamahan.”
(Kahdeksas runo)

Saadaksensa verenvuodon tyrehtymään Väinämöinen etsii verenseisauttajaa, joka löytyykin kolmannesta talosta ylimmäisen tien päästä. ”Halliparta ukko uunilta” ei kuitenkaan voi auttaa koska ei tiedä raudan syntyä. Väinämöinen itse laulaa hänelle raudan syntysanat, joiden mukaan rauta on syntynyt kolmen Luonnottaren maidosta: mustasta, valkeasta ja punaisesta, mitkä värit tavataan myös alkemiassa kolmen luonnon, Saturnuksen, kuun ja auringon symboleina:

”Ukko, ilmoinen jumala, hieroi kahta kämmentänsä,
mykelti molempiansa vasemmassa polven päässä.
Siitä syntyi kolme neittä, koko kolme luonnotarta
rauan ruostehen emoiksi, suu sinervän siittäjiksi.

Yksi lypsi mustan maion: vanhimpainen neitosia;
toinen valkean valutti: keskimäinen neitosia;
kolmas puikutti punaisen: nuorimpainen neitosia.

Ku on lypsi mustan maion, siitä syntyi meltorauta;
ku on valkean valutti, siit’ on tehtynä teräkset;
ku on puikutti punaisen, siit’ on saatu rääkyrauta.”
(Yhdeksän runo)

Runon mukaan vesi on vanhin, tuli keskimäinen ja rauta nuorin veljeksistä eli
elementeistä:

”Silloin vanha Väinämöinen sanan virkkoi, noin nimesi:
Itse tieän rauan synnyn, arvoan alun teräksen:
ilma on emoja ensin, vesi vanhin veljeksiä,
rauta nuorin veljeksiä, tuli kerran keskimäinen.
(Yhdeksän runo)”

Heti kun rauta on syntynyt, se tahtoo tavata keskimäisen veljensä eli tulen,
joka symboloi vapaata kosmista energiaa, käärmelulta. Tuli kuitenkin polttaa
vastasyntyntä rautaa niin että tämä pakenee suohon ja nousee myöhemmin
ruosteisena suden ja karhun jalanjälkiin. Primitiivinen viettikeho ei pysty vas-
taanottamaan käärmelullen energiaa vaan pakenee eläimellisyyteen. Vaaditaan
jumalallinen seppä eli *Kalevalan* Seppo Ilmarinen puhdistamaan ja vapautta-
maan rauta. Väinämöinen laulaa raudan syntyrunossa myös Ilmarisen synnystä.
Tämä syntyy yöllä vaskinen vasara valmiina kädessään ja alkaa heti päivällä
etsiä pajansa paikkaa:

”Syntyi seppo Ilmarinen, sekä syntyi jotta kasvoi.
Se syntyi sysimäellä, kasvoi hiilikankahalla
vaskinen vasara käessä, pihet pikkuiset piossa.

Yöllä syntyi Ilmarinen, päivällä pajasen laati.
Etsi paikkaa pajalle, levitystä lietsimille.
Näki suota salmekkehen, maata märkeä vähäisen,

läksi tuota katsomahan, likeltä tähyämähän:
tuohon painoi palkehensa, tuohon ahjonsa asetti.”
(Yhdeksäs runo)

Alkemian tavoite on luoda Viisasten kivi, joka muuttaa epäjalot metallit kuten raudan kullaksi. Ihmisessä rauta symboloi astraaliruumista eli eläimellisten viettien käyttövälinettä, joka on *Raamatun* Roomalaiskirjeen ”synnin ruumis”, primitiivinen, impulsiivinen viettiolennot: ”Kun tiedämme, että meidän vanha ihmisemme on hänen kanssaan ristiinnaulittu, että synnin ruumis kukistettai-siin, niin ettemme enää syntiä palvelisi” (Room. 6:6). Astraalinen tajunta on viettien ja himojen (eli synnin) kautta sidoksissa fyysiseen ja eetterikehoon, jonka hallitsija on taas Venus. Jotta astraaliruumis voisi tulla jumalallisen tietoisuuden tottelevaiseksi käyttövälineeksi, sitä tulee valmistella kuten rautaa ahjossa ja alasimella, toisinsanoen puhdistaa ja muokata itsekurin ja okkulttisten harjoitusten kautta. Sen vietit ja itsepäisyys tulee kesyttää, jolloin se taipuu jumalallisen sepän eli viisautsluonnon alaisuudessa tottelemaan hyvyttä ja jumalallisuutta. *Kalevalan* sanoin:

”Siinä huuti rauta raukka: ’Ohoh seppo Ilmarinen!
Ota pois minua täältä tuskista tulen punaisen!’

Sanoi seppo Ilmarinen: ’Jos otan sinun tulesta,
ehkä kasvat kauheaksi, kovin raivoksi rupeat,
vielä veistät veljeäsi, lastuat emosi lasta.’

Siinä vannoi rauta raukka, vannoi vaikean valansa
ahjolla, alasimella, vasaroilla, valkkamilla;
sanovi sanalla tuolla, lausui tuolla lausehella:
’Onpa puuta purrakseni, kiven syäntä syöäkseni,
etten veistä veikkoani, lastua emoni lasta.’ ”
(Yhdeksäs runo)

Kun raudan syntysanat on *Kalevalassa* laulettu, verenseisauttajaukko herjaa rautaa, sulkee Väinämöisen polvenhaavan ja voitelee sen. Tämä symboloi astraalikehon valmistelun onnistunutta päättymistä. Himoluonto ei enää karkaa ulkoiseen maailmaan vaan pysyy tahdon hallinnassa. Voitelun jälkeen Väinämöinen laulaa:

”En liiku omin lihoini, liikun Luoiani lihoilla,
en väiky omin väkini, väikyn väellä kaikkivallan,

en puhu omalla suulla, puhelen Jumalan suulla.
Josp' on mulla suu suloinen, suloisempi suu Jumalan,
jospa on kaunoinen käteni, käsi Luojan kaunihimpi.”
(Yhdeksäs runo)

Valmistelutyötä seuraavassa vihkimyksessä ”vanha ihminen” eli vihkimättömän ihmisen keho ristiinnanulitaan tai alkemian sanoin laskeutuu ”pyhään pimeyteen”, toisin sanoen hajoaa alkutekijöihinsä. Vihkimysriittiä symboloi aina kuolema ja uudestisyntyminen. Tässä tapauksessa se tarkoittaa alemman astraalisen luonnon kuolemaa. Tuon ”vanhan ihmisen” kuolema on välttämätön sillä se valmistaa vihityn kuolemattomuuteen. Roomalaiskirjeessään Paavali jatkaa: “Niin olemme siis yhdessä hänen kanssaan haudatut kasteen kautta kuolemaan, että niin kuin Kristus herätettiin kuolleista Isän kirkkauden kautta, samoin pitää meidänkin uudessa elämässä vaeltaman” (Room. 6:4). Ylönousemuksessa henki organisoi uudelleen ja heijastaa itsestään ulos alemmat käyttövälineet, joita kutsutaan nyt ylönousemusruumiiksi tai henkikehoksi. Tämä uusi henkikeho on todellinen viisasten kivi, elämän eliksiiri, **azoth**, joka antaa kuolemattomuuden. ”Transmuteni de lapidibus mortuis in vivos lapides philosophicos” (Muutakaa itsenne kuolleista kivistä eläväksi viisasten kiveksi), on eräs alkemistien tunnuslauseista.

11. kupari

Kupari (lat. cuprum) metallien ryhmään kuuluva jaksollisen järjestelmän 29. alkuaine. Kemiallisen määritelmän mukaan kupari on jalometalli, mutta tavanomaisessa kielenkäytössä sitä ei pidetä sellaisena. On epäselvää, onko kupari saanut nimensä sanoista Cyprium aes, Kyproksen metalli, vai päinvastoin, onko Kyproksen saari (kreikk. Kupros) saanut nimensä tästä metallista, jota esiintyy saarella runsaasti. Kuparia esiintyy monissa malmeissa kuten kuparikiisussa. Joskus kuparia löytyy luonnossakin vapaana alkuaineena. Kuparista tehtyjä 10 000 vuotta vanhoja koruja on löydetty Irakin pohjoisosista. Jo varhain huomattiin, että kuparia voi vahvistaa lisäämällä siihen kolmannes tinaa. Tätä metalliseosta kutsutaan pronssiksi. Pronssista alettiin valmistaa erilaisia teräaseita, joiden terän sai hyvin teräväksi. Euroopassa siirryttiin pronssikaudelle noin vuonna 3500 eaa, mutta ensimmäiseksi pronssia tiedetään hyödynnetyn Egyptissä, Mesopotamiassa ja Indus-joella.

Kreikankielen kuproksesta johdettu sana esiintyy vain kerran *Vanhassa Testamentissa* (Esra 8:27), jossa ”kullankiiltävät vaskiastiat” tarkoittavat todennäköisesti samaa kuin muualla mainittu ”kiilloitettu vaski” (1. Kun. 7:45, Dan

10:6). Muissa kohdissa käytetään heprean sanaa ”nehosheth”, joka on käännetty vaskeksi (2. Sam. 22:35, Jer. 15:12, Job 20:24, Psa 18:34). Sana ”rauta” esiintyy vain neljä kertaa *Mooseksen Kirjoissa* (1. Moos. 4:22, 3. Moos. 26:19, 4. Moos. 31:22 ja 35:16) kun taas ”vaski” mainitaan neljäkymmentä kertaa. Tuubal-Kain mainitaan vaski- ja rauta-aseiden takojana (1. Moos. 4:22). Hiiram ”kykeni valmistamaan kaikkinaisia vaskitöitä” (1. Kun. 7:14). Palestiina tunnetaan runsaista kuparivarannoistaan (5. Moos. 8:9, Jes. 60:17; 1. Aik. 22:3 ja 22:14). Temppelein astiat olivat tehty vaskesta (3. Moos. 6:28, 4. Moos. 16:39, 2. Aik. 4:16, Esra 8:27) samoin kuin aseet (1. Sam. 17:5, 17:6, 17:38, 2. Sam. 21:16). *Uudessa Testamentissa* mainitaan efesolainen vaskiseppä Aleksander (2. Tim. 4:14).

Kuparin astrologinen hallitsija on Venus. Tarun mukaan Venus syntyi meren aalloista. Kun Kronos oli kastroinut isänsä Ouranoksen, tämän irtileikatut sukupuolielimet hedelmöittivät meren. Ensimmäinen paikka, johon Venus laski jalkansa oli Kypros, kuparin ja Venuksen saari. Salatieteilijät joutuivat menneinä aikoina kehittämään salakielen, jotta tärkeät ja samalla vaaralliset totuudet voitiin kätkeä vihkimättömiltä. Alkemistien salakielessä sanat ovat yhteydessä toisiinsa kirjainten järjestystä vaihtamalla tai samalta kuulostavat sanat tarkoittavat läheisiä asioita. Näin ollen kuproksesta saadaan korpus eli ruumis. Alkemiassa Venus on eteerisen kaksoispuolen eli Paracelsuksen evestrumin hallitsija, ja eteerinen kaksoispuoli taas hallitsee aineellista kehoa: “...kun lapsi syntyy, hänen kanssaan syntyy myös evestrum, joka ilmentää itseään jatkuvasti lapsessa siten että kehdestä hautaan se ennustaa, mitä lapselle tulee tapahtumaan. Jos sen on kuoltava, ei kuolema saavu ennenkuin evestrum on ilmoittanut sen etukäteen, joko kopauttamalla, ravistamalla, kaatamalla tai muulla vastaavalla tavalla. Jos evestrum ymmärretään, voidaan sanoa, että nämä ovat ennusmerkkejä kuolemasta. Evestrum myös on yhteydessä Ikuiseen. Kuoleman jälkeen evestrum jää maan päälle ja kertoo, kokeeko ihminen iloa vai kärsimystä” (*The Philosophy addressed to the Athenians*). Taru kertoo, että Venus astuessaan ensimmäisen kerran Kyproksen kallioiselle saarelle loukkaa jalkansa. Venus eteerisenä hahmona joutuu ensimmäistä kertaa kosketuksiin karkean aineen kanssa.

Venuksella on kiinteä suhde Marsiin. Vaikka Venus naitettiin raajarikolle Vulkanukselle, hän petti tätä Marsin kanssa, ja tästä suhteesta syntyi Amor, rakkauksen jumala. Roomalaiset uskoivat, että Vulkanuksen paja sijaitsi Etnan sisällä. Aina kun Venus petti häntä, hän takoi suutuksissaan pajassaan niin että kipinät ja savu nousivat Etnan kraaterista. Molemmilla Venuksen rakastajilla oli suhde rautaan. Vulkanus oli jumalten seppä, joka takoi raudasta aseita ja haarniskoja

sodankäyntiin ja Mars taas oli sodankäynnin jumala. Kupari ja rauta on sidottu toisiinsa monella tasolla. Tärkein kuparimalmimineraali, kuparikiisu on raudan ja kuparin sulfidi. Entsyymireaktio, joka tuottaa energiaa solujen mitokondrioidissa, tarvitsee hivenaineina sekä kuparia että rautaa. Näin molemmat on sidottu toisiinsa aineenvaihdunnan tasolla. Samanlainen energiaa tuottava sidos toteutuu myös sähkögeneraattorissa, joissa rauta synnyttää magneettikentän ja kuparijohtimet keräävät itseensä sähkövirtaa.

”Hefaistos yllättää Marsin ja Venuksen”

Primitiivisellä ihmisellä Marsin hallitsema astraaliruumis ja Venuksen hallitsema eeterinen kaksoispuoli ovat sidottu kiinteästi toisiinsa. Fyysinen keho elämäneetteristä huolimatta ei ilmaisi mitään elämän merkkejä ellei astraaliruumis liikuttaisi sitä ja antaisi sille yksilölliset pyrkimykset. Astraaliruumis itse taas suuntautuu ainoastaan ulkoisen kehon viettien tyydytykseen ja saa kaikki sisältönsä ulkoisesta maailmasta sekä kehollisista tuntemuksista. Moni-

naiset himot ja halut ohjaavat astraaliruumista ja saavat sen käyttämään kehoa näiden toteutukseen. Tuo sidonnaisuus kuitenkin kuluttaa eetterikehoa. Astraaliruumis kuluttaa koko ajan fyysistä ruumista ja sen elämää, sillä sen muodostava aine on alun alkaen syntynyt hajottamalla tai hienojakoistamalla elämäneetteriä. Mitä enemmän ihminen ajattelee ja kokee tunteita, sitä enemmän energiaa ja ainetta hänen astraali- ja mentaalikehonsa tarvitsevat ja tuo energia otetaan eetterikehosta. Tämän vuoksi myös ajattelutyö ja voimakkaat tunnekokemukset aiheuttavat fyysistä väsymystä. Rudolf Steinerin mukaan astraaliruumis on vastakkainen eetteriruumiille ja suuntautunut fyysisen ruumiin sairastuttamiseen. Paracelsus käytti astraaliruumiista nimeä corpus sideribus, ja hänen mukaansa kaikki sairaudet voidaan jakaa karkeasti kahteen ryhmään elementaalisiin ja sidereaalisiin. Elementaaliset sairaudet liittyvät eetteriruumiiseen ja ne ovat usein sen vahingoittumista ulkoisten tekijöiden vaikutuksesta. Sidereaaliset sairaudet liittyvät taas astraaliruumiiseen. Länsimaisen lääketieteen isä Hippokrates on sanonut: ”Jos ihminen olisi yksi, hän ei koskaan sairastuisi” ja: ”Ei ole mahdollista löytää syytä sairauteen siinä, mikä on yksi” viitaten näin vihittyyn, joka on yhdistänyt nuo kaksi kehoa niin että ne ovat lopettaneet keskinäisen taistelunsa

ja alistuneet saman herran eli hengen palvelukseen. Astrologiassa niin Venus kuin Marskin hallitsevat kahta eläinradan merkkiä. Härän Venus on eteerisen kaksoispuolen hallitsija. Hänet kuvataan käsissään palava sydän ja naamio. Vihkimyksessä tämä alempi Venus muuttuu korkeammaksi Vaa'an Venukseksi, joka kuvataan pitelemässä vaakaa sisäisen tasapainon merkinä. Vaa'an Venus on myös ihmisen korkeamman mielen hallitsija.

12. tina

Jupiter on aurikokunnan suurin planeetta, joka on tilavuudeltaan 1300 kertaa maata suurempi. Auringosta lukien se on viides planeetta. Aurinkokunnan massiivisimpana taivaankappaleena se vaikuttaa vetovoimahäiriöillään monien komeettojen ja asteroidien ratoihin, ja on kyennyt sieppaamaan itselleen suuren kuuperheen. Tällä hetkellä Jupiterilta tunnetaan 63 kuuta. Jupiterin kiertoaika Auringon ympäri on lähes 12 vuotta. Roomalaiset nimesivät planeetan jumalten kuninkaan, Jupiterin mukaan.

Nicolas Poussin: "Amalthea ruokkii Zeusta lapsena", 1600-luku

Roomalaisten Jupiter vastaa kreikkalaiset Zeusta. Nimi "Jupiter" onkin tullut latinaan nimestä "Zeu-pater" eli Zeus-isä. Zeus oli Kronoksen ja Rhean nuorin poika. Kronos oli kuulut vanhemmiltaan, että hänen poikansa tulisi syrjäyttämään hänet samoin kuin hän itse oli syrjäyttänyt isänsä Ouranoksen, ja niinpä hän nieli kaikki lapsensa

näiden syntyessä. Rhea kuitenkin halusi säästää nuorimman poikansa ja synnytti hänet Kreetalla. Hän antoi Kronokselle vastasyntyneen sijaan kapaloihin käärityn kiven, jonka tämä nieli luullen sitä pojakseen. Erään tarinan mukaan uuhi nimeltä Amalthea imetti Zeusta ja miespuoliset tanssijat, Kureetit, peittivät Zeuksen itkun kilpiensä kalkkeella siten, ettei Kronos saanut tietää lapsen olemassaolosta. Kerrotaan, että kerran leikkiessään Zeus katkaisi toisen Amalthean sarvista. Zeus katui ja antoi sarven takaisin kasvattiäidilleen. Hän oli kuitenkin siunannut sarven taikavoimalla niin että siitä tuli runsaudensarvi, joka

pystyi antamaan haltijalleen kaiken mitä tämä halusi. Aikuiseksi kasvettuaan Zeus pakotti isänsä oksentamaan nielemänsä lapset, joiden kanssa hän julisti sodan isäänsä ja muita titaaneja vastaan. Kronoksen veljet kykloopit autoivat Zeusta ja takoivat tälle aseeksi salaman. Voitettuaan sodan Zeus ja hänen sisaruksensa jakoivat maanpiirin hallittavakseen. Vanhin sisar Hestia tai roomalaisten Vesta pysyi neitsyenä ja hänestä tuli kotilieden, perhe-elämän ja valtiollisen elämän suojelija. Demeter sai hallittavakseen sadonkorjuun, viljan ja kaikki elävät kasvit. Hera nai veljensä Zeuksen ja hänestä tuli avioliiton ja aviollisen rakkauden sekä synnytyksen jumalatar. Vanhempi veli Poseidon sai hallittavakseen meret ja nuorempi Haades taas manalan.

Alkemiassa Jupiter hallitsee tinaa. Tina on hiiliryhmään kuuluva jaksollisen järjestelmän 50. Alkuaine. Tina kestää hyvin ilman, veden ja heikkojen happojen vaikutuksen, ja siksi sitä käytetään rautalevyjen suojana ja kupariastioiden sisäpinnoilla. Metallinen tina on kuitenkin pehmeää ja haurasta, minkä vuoksi sitä käytetäänkin metalliseoksiin. Tunnetuin näistä on pronssi eli tinan ja kuparin seos. *Rasopanisad*, intialainen alkemistinen teos 1000-luvulta kuvaa tinaa seuraavasti: ”Tina on vahvin kaikista metalleista. Sen puhdistaminen on tavoiteltavaa koska se kiinnittää elohopean.”

Tinan väri alkemiassa on ruskea ja se on yksi välivaihe kullan valmistuksessa. Eri planeetat hallitsevat näitä välivaiheita ja niitä kuvataan myös eri väreillä. Prosessi lähtee mustasta malmista, joka on Saturnuksen hallitsema lyijy. Seuraavana on vuorossa tina ja kolmantena kuun hallitsema hopea. Prosessi etenee Merkuriuksen hallitsemaan elohopeaan ja siitä Marsin hallitsemaan punaiseen kiveen. Kultaan päästää Venuksen hallitseman vihreä metallin eli kuparin kautta. Alkemian eläinsymboliikka kuvaa myös vastaavia vaihteita. 1500-luvun alkemisti Gerhard Dorn kirjoittaa: ”Tämä lintu lentää yöllä ilman siipiä. Ensimmäisen taivaallisen kastepisaran myötä taukoamattoman keittämisen, nouseminen ja laskeutumisen jälkeen se muuttuu korpin pääksi ja sen jälkeen riikinkukon pyrstöksi; sen sulat tulevat hyvin valkeiksi ja hyväntuoksuisiksi, ja lopulta ne muuttuvat punaisiksi kuvaten sen tulista luonnetta.” Teos *Turba Philosophorum* puhuu vuodenaikojen kierrosta: ”Tiedä, että vuosi on jaettu neljään vuodenaikaan. Ensimmäisen vuodenajan sävy on kylmä ja se on talvi. Toista kuvaa ilman läpinäkyvyys ja se on kevät. Sitä seuraa kolmas, kesä, jonka sävy on tulinen. Viimeinen on neljäs, jolloin kaikki hedelmät kypsyvät, ja se on syksy. Samalla tavoin sinun tulee hallita menetelmää eli liuottaa talven aikana, keittää keväällä, kiteyttää kesällä ja kerätä ja sävyttää hedelmä syksyllä.”